

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשכ"ג

בלתי מוגה

חלק ז – יו"ל לש"פ ויקהל-פקודי, היתשסיז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה

מאה וארבע שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

התמים אייזיק גרשון שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

כ"ד אדר, היתשסיז

ולזכות אָחיו ואחותו שיחיו

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת ר' אפרים שמואל וזוגתו מרת שיינא באשא שיחיו מינץ

זקניו

מרת פעסל שתחי' מינץ

הרה"ת ר' יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה דבורה שיחיו גורביץ

הרה"ת ר' מרדכי הכהן וזוגתו מרת דוואשא שיחיו רבין

אל המרחב הגלוי, אבל בכל אופן יציאה מן המיצר — הנה תיכף ומיד יהי בגלוי שכולם יהיו נמשכים אחריהם, ולא "קימעא קימעא"²⁸⁵, אלא באופן שהמון . . יבואו²⁸⁶, בקרוב ממש, ובשובע שמחות, ובחסד וברחמים. ולכן — שתהי' שם הרחבה, "ורחבה"²⁸⁷, באופן שיוכלו לקלוט את כל אלו שיעלו ברנה בקרוב.

והרחבה זו — שתבוא מיד — תפעל ש"מי שיש לו מנה רוצה מאתיים" (ע"ד שנת"ל (סכ"ד) בלעו"ז, והרי הסיבה לכך שישנו ענין זה בלעו"ז, היא, בגלל שיש מעין זה בקדושה), ו"רצון יראיו יעשה"²⁸⁸, למלא את רצונו ב"מאתיים", ומיד לאח"ז — "ד' מאות", וכן הלאה, הולך ומוסיף הולך ואור,

וכך יקויים באנשי כפר חב"ד, בתוככי כללות ישראל שבארץ הקודש, ובתוככי כללות ישראל שבכל העולם.

ועד שתהי' הגאולה בפועל ובשלימות ובאמיתיות — שכל ישראל יצאו "ביד רמה"²⁸⁹, ע"י משיח צדקנו, ויוליכנו קוממיות לארצנו.

[לאחרי שניגנו ניגון נכנה וניגון אדה"ז בן ד' הבכות (בבא הד' — פ"א), צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ניע זשוריצי כלאפצי", "אבינו מלכנו", ו"הושיעה את עמך"].

©

Published and Copyright 2006 by
VAAD HANOCHOS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5767 • 2007

Printed in the United States of America

(285) לשון חז"ל — ירושלמי ברכות פ"א ה"א. (286) ישעי' ס, ה. (287) יחזקאל מא, ז. וראה ספרי דברים בתחלתו. (288) תהלים קמה, יט. (289) בשלח יד, ח.

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776

נדפס בדפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

ועי"ז באים למעמד ומצב ד"עד דלא ידע" — שזהו עצם הנפש שלמעלה מטו"ד שבנפש,

ועד שבאים ל"מיסמך גאולה לגאולה" — מהגאולה באופן ד"אכתי עבדי אחשוורוש אנן", לגאולה האמיתית והשלימה אשר "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל"²⁷⁸, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון אדמו"ר מהר"ש].

* * *

מד. כיון שיש צורך להסיר את כל הגבולות והגבלות ומחיצות של ברזל (כלשון הגמרא²⁷⁹) — מחיצות של ברזל ברוחניות, ועאכו"כ מחיצות של ברזל בגשמיות, ועד שיקויים היעוד²⁸⁰ "עלה הפורץ לפנייהם... והוי' בראשם",

ובשביל זה צריך להיות "ונהפוך הוא", מן הקצה אל הקצה, ועד ש"רבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם", ו"שמעו (של מרדכי) הולך בכל המדינות"²⁸¹, דהיינו, בכל ה"כיפה", בכל העולם כולו,

צריכים לידע ש"מרדכי היהודי גו' גדול ליהודים"²⁸², ובמילא הרי הוא בעה"ב, ומוציא אותם מן המיצר אל המרחב, עם כל הפירושים²⁸³, ובעיקר, כפירוש הפשוט — שבקרוב ממש יוצאים מן המיצר אל המרחב, בחסד וברחמים, בטוב הנראה והנגלה, ובשובע שמחות.

ושמחה פורץ גדר²⁸⁴ — פריצת כל הגדרים והגבלות וגבולים, ועד שיעלה הפורץ לפנינו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "ופרצת", ועמד מלוא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה.

ואח"כ צוה לנגן ניגון הכנה, וניגון רבינו הזקן, ולפני הניגון אמר:]

מה. יש להביע ברכה עבור כפר חב"ד, בתור באי-יכח של כל בני" שנמצאים לפי שעה מאחורי המסך:

כיון שישנה כבר ההתחלה ביציאתם מן המיצר — אמנם עדיין לא

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקהל-פקודי הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק אחרון מהתוועדות פורים ה'תשכ"ג, הנחה בלתי מוגה (חלקים הראשונים י"ל בשבועות הקודמים).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר כ"ה אדר, ה'תשס"ז
מאה וארבע שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

(278) ר"ה יא, רע"א. שמור"ר פט"ו, יא.

(279) פסחים פה, ב. וש"נ.

(280) מיכה ב, יג.

(281) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

ועוד.

(282) אסתר יו"ד, ג.

(283) ראה סה"ש תרצ"ט ע' 315. וראה

גם תר"מ חכ"ד ע' 254. וש"נ.

אחת, וכל הצומח ע"י עשרון סלת אחד בלול בשמן כו", שעלי' זו היא רק "בכח", אבל בפועל — הרי זה נשאר עדיין בקליפת נוגה.

ולכן מוסיף רבינו הזקן: "ומלבד זה הרי בשעת התורה והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה מארבע הידות לבריאות גופו", שעי"ז נעשית היציאה מקליפת נוגה, והעלי' וההתכללות בקדושה (כמבואר בהמשך הפרקים שלאח"ז).

מג. וכאמור לעיל, השיעור בתניא שקבע כ"ק מו"ח אדמו"ר לימי הפורים ושושן פורים הוא בפרק הנ"ל, שבו מדובר אודות שני הענינים השייכים לפורים: ענין התורה — שפורים חשוב כיום מ"ת, וענין הצדקה — שפורים הוא "עמוד הצדקה".

ובשני ענינים אלו (עמוד התורה ועמוד הצדקה) ישנו הלימוד בפנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות — שהתכלית בזה היא להיות משכן ומכון לשבתו ית', "ושכנתי בתוכם", בדוגמת "מרכבה", ולא באופן שהוא מציאות בפני עצמו.

וזהו גם מה שמבאר רבינו הזקן במאמר הנ"ל (סט"ז)²⁷⁰, שהעבודה צריכה להיות באופן ד"לעבדו"²⁷¹ — לא בשביל שתהי' "תועלת לנפשו ולכללות השפע בעולמות", אלא "כברא דאשתדל בתר אבוה לאו בגין יקרי' אלא בגין יקרא דאבוה כו"²⁷², והיינו, שעבודתו היא אמנם בחב"ד שבמוח ובמדות שבלב, ויש לו נח"ר גדול ותענוג גדול בעבודתו, אבל, אין זה שלו, כי אם רצון ותענוג האדון, כיון שאינו מציאות לעצמו, כי אם מציאות האדון.

ואז הנה "מחשבה טובה כו", כהלשון בתניא הנ"ל, ולאח"ז נעשה גם סיום המאמר: "מצרפה למעשה" — שהקב"ה נותן את האפשרות²⁷³ שיוכלו ללמוד תורה באופן דהלוך ומוסיף הלוך ואור, עד למעמד ומצב כאשר ישראל עושיין רצונו של מקום, ש"עמדו זרים ורעו צאנכס"²⁷⁴, ואילו בני" — תורתם אומנותם (כנ"ל סל"ט), ועד"ז בנוגע לענין הצדקה, באופן ד"להחיות רוח שפלים"²⁷⁵ (כמבואר בתניא²⁷⁶), שממשיכים חיות מ"מחי' חיים"²⁷⁷ עד למטה מטה ביותר, שנלקח מגבוה גבוה ביותר.

* * *

לג. ישנו המנהג שנקבע מכמה שנים, עוד בזמנו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שבימי הפורים עורכים מגבית עבור "קופת רבינו"²²⁶. וכנהוג כאן — הרי זה ענין שנעשה ללא רעש ("שטרעם"), וללא פירסום השמות, אלא כל אחד מתנדב "כמסת ידו"²²⁷, ומה טוב — כפי נדבת לבו הטהור.

וכל הרוצה מציין — על פתקא מיוחדת או על פתקא זו עצמה — שמו ושם אמו, כדי להזכירו על הציון של רבינו.

וכאמור לעיל (ס"ט) שפורים ענינו "עמוד הצדקה", וכדברי הרמב"ם⁵² ש"מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים", שעי"ז "דומה לשכינה", שנקראת כן "ע"ש ששוכנת ומתלבשת" (כמבואר בתניא²²⁸).

ויה"ר שצדקה זו תקרב עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה, וכהבטחת חז"ל⁶⁸ "אין ישראל נגאלין אלא בצדקה".

226) ראה גם שיחת פורים דאשתקד (227) ע"פ לשון הכתוב — ראה טז, יו"ד. סמ"ב (תו"מ חל"ג ע' 214). וש"נ. (228) פמ"א. פנ"ב.

270) מאמרי אדה"ז שם ע' קסט ואילך. (275) שם נו, טו.
 271) עקב יא, יג.
 272) ראה זח"ג רפא, סע"א.
 273) וראה גם במאמר דלעיל פ"ו (לעיל ע' 115).
 274) ס"ב (ק"ז, ב). סכ"א (ק"ג, ב). ס"ל (קנא, ב).
 275) ראה סה"מ תש"ב ע' 87.
 276) ראה סה"מ תש"ב ע' 44. ועוד.
 277) ישעי' סא, ה. וראה ברכות לה, ב.

ע"י מחשבה טובה ישנו רק כללות הענין דמ"ת — שעליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה²⁶¹, והיינו, שכשם שהענין הוא במחשבה, כך נעשה גם בפועל, כיון ש"מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה".

ולכן מחלק רבינו הזקן בהענין דמשכן ומכון לשבתו ית' שע"י לימוד התורה — בין הלימוד בפועל ממש פרק אחד שחרית כו', למחשבה טובה שאם ירחיב ה' לו אזי יוסיף אומץ עד שתהי' תורתו אומנתו, שאין זה בערך להלימוד בפועל, כיון שזוהי רק מחשבה טובה, וצריך שיהי' הכתוב מעלה עליו כאילו עשאה.

ועד"ז בנוגע לב' הענינים בנתינת הצדקה:

הן אמת ש"החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית'", אבל, אופן עלי' זו הוא — כפי שממשך לבאר — ע"ד ש"בקרבות הי' כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת, וכל הצומח ע"י עשרון סלת אחד בלול בשמן כו'", שגם לאחרי עלי' זו נשאר מין החי והצומח בקליפת נוגה, אלא שנפעל בו הכשרה — ובלשון הרלב"ג²⁶²: עלוליות — שיהי' מוכן ומוכשר וקרוב יותר לצאת מקליפת נוגה ולהתעלות לקדושה (ע"ז שיקיימו בו מצוה), והיינו, שזהו ענין של "הזמנה" (כפי שמצינו בכמה עניני קדושה)²⁶³, שפועלת פעולתה גם להדעה ש"הזמנה לאו מילתא היא"²⁶⁴.

ויש לבאר זה ע"פ דוגמא מפעולת התפלה — שהרי "תפלות כנגד תמידים תקנום"²⁶⁵:

אמרו רז"ל²⁶⁶ "מאי דכתיב²⁶⁷ לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם", ומבואר בזה²⁶⁸, שקודם התפלה נמצאת הנשמה רק באפו, כמ"ש²⁶⁹ "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו", וע"י התפלה נמשכת הנשמה מ"אפו" ומתפשטת בכל הגוף, ואז יכול האדם לאכול מן החי או הצומח ולהעלותם למין המדבר.

ונמצא, שענין התפלה, שכנגד תמידין, פועל בגוף האדם שיהי' מוכשר לכך שיוכל להעלות את החי והצומח ע"י אכילתו.

ובדוגמת זה היא פעולת הקרבנות, ש"כל החי עולה לה' ע"י בהמה

(261) ראה שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו. ועוד.

(262) ברכות כו, ב.

(263) ברכות יו"ד, ב.

(264) קדושים יט, כו.

(265) ראה לקו"ש חכ"א ריש ע' 137.

(266) ראה לקו"ש פינחס עט, ד. ובכ"מ.

(267) ישעי' ב, כב. וראה ברכות יד, א.

(268) סנהדרין מז, טע"ב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שיחלקו הפתקאות, ואח"כ צוה שינגנו הניגון "והריקותי לכם ברכה"].

* * *

לד. דובר לעיל (ס"ח) אודות דברי הגמרא שבפורים "קיימו מה שקיבלו כבר" במ"ת, וכמפורש יותר בבה"ג ובשאלות שפורים חשוב כיום מ"ת.

וכן נתבאר (ס"ט) שפורים קשור עם ענין הצדקה, כפי שנקרא בשל"ה בשם "עמוד הצדקה", וכדברי הרמב"ם ש"מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו", והיינו, שאע"פ שכל ג' ענינים אלו אין להם שיעור למעלה [שלכן לא נזכר כאן קריאת המגילה, אמירת ועל הנסים, ואיסור הספד ותענית, כיון שבהם לא שייך לומר "להרבות", אלא רק בג' ענינים הנ"ל], הנה ביניהם גופא "מוטב להרבות במתנות לאביונים", שדוקא ע"ז הרי הוא יוצא מגדר נברא ונעשה "דומה לשכינה", שזהו"ע של הברלה שבאין ערוך.

ויש לקשר זה עם שיעור היומי בתניא כפי שנחלק ע"י רבינו נשיאינו לימי השנה, שבימי הפורים לומדים פרק ל"ד — שהו"ע "דל", וכידוע שבספר התניא כל הענינים הם בדיוק — שבו מדובר בכללות אודות ב' ענינים הנ"ל: ענין לימוד התורה וענין מצות הצדקה.

לה. בהתחלת הפרק נתבאר "שהאבות הן הן המרכבה שכל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפי' שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים כו'", ועד"ז צריך להיות אצל כל אחד מישראל [וכנ"ל (סכ"ג) שצריך להתקיים הציווי "ושכנתי בתוכם", כמאמר רז"ל²²⁹ "בתוך כל אחד ואחד"], שצריך להשיב אל לבו "כי מהיות קטן שכלי ושרש נשמתו מהכיל להיות מרכבה ומשכן ליחודו ית' באמת לאמתו .. אי לזאת אעשה לו משכן ומכון לשבתו הוא העסק בת"ת כפי הפנאי שלי בקביעות עתים ביום ובלילה כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה, וכמאמר רז"ל²³⁰ אפי' פרק אחד שחרית כו', ובזה ישמח לבו .. על שזכה להיות אושפיזין לגבורה פעמים בכל יום כפי העת והפנאי שלו כמסת ידו אשר הרחיב ה' לו",

(229) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. (230) מנחות צט, ב.

ועוד.

וכאן מפסיק רבינו הזקן ומציין נקודותיים (":") — שמורה על הפסק הענין ביותר, שזהו החילוק בין נקודה לנקודתיים, ואח"כ ממשיך: "ואם ירחיב ה' לו עוד, אזי טהור ידים יוסיף אומץ, ומחשבה טובה כו'. (וממשיך:;) וגם שאר היום כולו שעוסק במשא ומתן יהי' מכוון לשבתו ית' בנתינת הצדקה שיתן מיגיעו. . ואף שאינו נותן אלא חומש, הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכוון לשבתו ית', כנודע מאמר רז"ל²³¹ שמצות צדקה שקולה כנגד כל הקרבנות, ובקרבנות הי' כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת, וכל הצומח ע"י עשרון סלת אחד בלול בשמן כו'. ומלבד זה הרי בשעת התורה והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה מארבע הידות לבריאות גופו".

כלומר: כיון שהענין שנעשה "משכן ומכון לשבתו" ע"י קביעת עתים לתורה הוא רק בשעת הלימוד שאינו אלא במשך זמן מסויים ביום, פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, ולא במשך שאר היום כולו — לכן מחפש רבינו הזקן עצות כיצד "יהי' מכוון לשבתו ית'" בנוגע ל"שאר היום כולו".

ואכן מוצא שתי עצות: (א) "בנתינת הצדקה שיתן מיגיעו. . ואף שאינו נותן אלא חומש, הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכוון לשבתו ית'", (ב) נוסף לכך ש"החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה'" — "הרי בשעת התורה והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה מארבע הידות לבריאות גופו".

לו. ובהקדמה²³²:

בנוגע למצות שהזמן גרמא, או אפילו מצוה שלא הזמן גרמא, אלא שנעשית במשך זמן מסויים — הנה בנוגע לזמן שבינתיים הרי זה יכול להיות בב' אופנים: (א) הזמן שבינתיים פטור לגמרי מן המצוה, (ב) גם בזמן שבינתיים ישנו חיוב המצוה, אלא שיוצא י"ח ונפטר מן החיוב ע"י שקיים את המצוה מקודם לכן או יקיימנה לאחריו כן.

ולדוגמא:

בנוגע לחיוב מצות ציצית שהוא ביום ולא בלילה — אין הכוונה שבלילה יוצאים י"ח ונפטרים מהחיוב ע"י לבישת ציצית ביום, אלא מלכתחילה אין חיוב ציצית בלילה, כפי שלמדים ממש"נ²³³ "וראיתם אותו".

231) סוכה מט, ב. וראה ב"ב ט, א. 233) שלח טו, לט. וראה שו"ע אדה"ז 232) בהבא לקמן — ראה גם ת"מ אר"ח רס"ח. וש"נ. חכ"ט ע' 61 ואילך. וש"נ.

מ"ש "את השמים ואת הארץ אני מלא", ו"לית אתר פנוי מיני" — הרי זה אפילו במקום ע"ז, והיינו, שהענינים שנמצאים במקום זה מכריזים "אני ואפסי עוד"²⁴⁹, "לי יאורי ואני עשיתני"²⁵⁰, ואעפ"כ אומר רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה²⁵¹ שאין לומר שהצמצום הוא כפשוטו ח"ו, ואין לומר שהוא רק משגיח מלמעלה כמלך היושב ומביט מחלון במקום האשפה — שהרי הוא והשגחתו אחד.

אבל אעפ"כ, תכלית הכוונה היא — שלא יהי' רק באופן ד"את השמים ואת הארץ אני מלא" אפילו במקום האשפה כביכול, אלא שיהי' באופן ד"ושכנתי בתוכם", כפי שהי' בביהמ"ק בכלל, כמארו"ל²⁵² "עשרה נסים נעשו לאבותינו בביהמ"ק", וביחוד בקדש הקדשים, ש"מקום ארון אינו מן המדה"²⁵³.

ועד"ז בעבודה בקדושה גופא יש חילוקי דרגות באופן דמשכן ומכון לשבתו ית', וכמבואר בארוכה גם בדרוש יביאו לבוש מלכות בתור"א מגלת אסתר²⁵⁴, שישנם דברים גשמיים שהם ראויים שיקיימו בהם מצוות, ומצד זה גופא הרי הם בעילוי יותר לגבי שאר ענינים גשמיים שבהם אי אפשר לקיים מצוות, ולאחרי כן, כאשר מקיימים בהם מצוה בפועל, הרי הם מתעלים בעילוי גדול יותר.

מב. וכן הוא גם בנוגע להמדובר בתניא פרק ד"ל:

כאשר לומדים תורה בפועל, פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית — אזי דבר ה' יוצא מפיו, "דברי אשר שמתו בפין"²⁵⁵, ו"הקב"ה קורא ושונה כנגדו"²⁵⁶, שלכן, "מה להלן באימה ובריאה וברתת ובוזיע אף כאן כו"²⁵⁷, "והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני"²⁵⁸, שלכן אומרים "נותן התורה" לשון הוה²⁵⁹, שנעשה הענין דמ"ת מחדש²⁶⁰.

אבל כאשר יש רק מחשבה טובה, הנה אע"פ ש"מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", הרי לא שייך לומר שע"י "הקב"ה קורא ושונה כנגדו", ומה גם שעדיין אינו יודע איזה ענין בתורה ילמד אז...

249) ישעי' מז, ח"י"ד. 250) ישעי' נט, כא. 251) יחזקאל כט, ג. 252) תדבאר רפי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד. 253) פ"ז (פג, סע"א ואילך). 254) אבות פ"ה מ"ה. 255) ברכות כב, א. וש"נ. 256) יומא כא, סע"א. וש"נ. 257) תוד"ה שוכו — חגיגה טו, א. 258) צ, סע"ב ואילך. וראה שערי אורה 259) ראה של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, נה, ב ואילך. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 222. א. ובכ"מ. 260) ראה ת"א יתרו סז, ב. סח, ג. וש"נ.

ע"י קביעת עתים לתורה כפי העת והפנאי, שזהו רק באותה שעה שעוסק בתורה;

ואילו לאחר הנקודות מוסיף לבאר כיצד נעשה האדם מכוון לשבתו ית' גם בשאר היום — שיש בזה ב' אופנים: (א) בעבודה דלימוד התורה — ע"י המחשבה טובה ש"אם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ", והרי "מחשבה טובה כו", ש"מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", והיינו, שחשיב כאילו עוסק בלימוד התורה במשך כל היום; (ב) "בנתינת הצדקה .. החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכוון לשבתו ית'".

והיינו, שהמחשבה טובה ש"אם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ", משתווית להמשך הדברים בענין הצדקה, שבשניהם נעשה מכוון לשבתו ית' במשך כל היום, שזהו מה שמוסיף ומחדש רבינו הזקן לאחר הנקודות.

מ. ויש להוסיף ולבאר בפרטיות יותר החילוק שבין ב' האופנים שנתבארו כאן הן בנוגע ללימוד התורה והן בנוגע לנתינת הצדקה:

בנוגע ללימוד התורה: מהו הצורך בהפסק של הנקודותיים לאחר הביאור שנעשים משכן ומכוון לשבתו ע"י קביעת עתים לתורה כפי הפנאי, אפילו פרק אחד שחרית כו' — לכאורה הול"ל לכתחילה שצריכה להיות המחשבה טובה שלכשירחיב יעוסק בתורה במשך כל היום כולו, ומחשבה טובה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה?

ועד"ז בנוגע לנתינת הצדקה: כיון שכבר נתבאר ש"החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכוון לשבתו ית'" — מדוע צריך להוסיף ש"בשעת התורה והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה מארבע הידות לבריאות גופו"?

מא. אך הענין הוא — שב"מכוון לשבתו ית'" גופא יש חילוקי דרגות:

ובהקדם החילוק הכללי בענין השראת השכינה — שאע"פ ש"את השמים ואת הארץ אני מלא"247, ועד ש"לית אתר פנוי מיני"248, הרי אין זה בדומה לגילוי אלקות במשכן ומקדש עליו נאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

(247) ירמ' כג, כד.

(248) תקו"ז תנ"ז (צא, סע"ב). ת"ע (קכב, ב). הובא בתניא שעהיוה"א פ"ז.

משא"כ במצות ק"ש, או במצות לולב ואתרוג, שמצינו שישנו הידור ליטול הלולב והאתרוג במשך כל היום, כדאיתא בגמרא²³⁴ "כך הי' מנהגן של אנשי ירושלים, אדם יוצא מביתו ולולבו בידו, הולך לבית הכנסת לולבו בידו, קורא קריאת שמע ומתפלל ולולבו בידו .. הולך לבקר חולים ולנחם אבלים ולולבו בידו" — יש בזה ב' סברות:

(א) הן אמת שלאחרי שכבר בירך על נטילת לולב ואתרוג, אינו יכול לחזור וליטלם בברכה, אבל, אין זה לפי שאין כבר חיוב לולב ואתרוג (דא"כ, לא היו אנשי ירושלים נוטלים לולבם במשך כל היום); החיוב הוא בכל רגע ורגע, אלא שנפטר ממנו ע"ז שנטל הלולב והאתרוג בבוקר. (ב) אע"פ שהחיוב הוא במשך כל היום, הרי לאחר שנטל לולב ואתרוג פעם אחת, אזי נתבטל החיוב מכאן ואילך,

וכפי שמבאר הרגצ'ובי²³⁵ טעם הדעה ש"אתרוג .. למצוותה אתקצאי" ולא "לכולא יומא אתקצאי"²³⁶ — כי, לאחר עשיית המצוה אין יותר חיוב מצות לולב ואתרוג במשך כל היום, ולכן לא שייך לומר ש"לכולא יומא אתקצאי",

ואילו הנהגת אנשי ירושלים ליטול לולבם במשך כל היום אינה אלא משום חיוב מצוה בלבד, וע"ד המסופר אודות הרלוי"צ מבארדיטשוב²³⁷, שבמשך כל ליל סוכות, קודם נטילת לולב ואתרוג, הנה מרוב החביבות הי' מנשק הלולב והאתרוג (ופעמים רבות היו כמה מהם נפסלים מרוב הנישוק והחיבוב...), אע"פ שבלילה אין חיוב נטילת לולב ואתרוג.

אמנם, כל השקו"ט הנ"ל שייכת רק במצות לולב ואתרוג וכיו"ב, אבל בנוגע למצות תלמוד תורה, הרי זה דבר ברור שהחיוב הוא בכל רגע ורגע במשך היום.

וגם מי שיוצא י"ח בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית — הרי אין הכוונה שע"י לימוד זה נפטר מהחיוב דלימוד התורה, ושוב אין עליו חיוב לימוד התורה במשך כל היום כולו; הלימוד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית פוטר אותו רק מהחיוב "והגית בו יומם ולילה"²³⁸, אבל עדיין ישנו החיוב דלימוד התורה שהוא בכל רגע ורגע חיוב בפני עצמו, או חיוב הנמשך במשך כל היום וכל הלילה, ובנוגע לכל רגע צריך להתבונן

(236) סוכה מו, ב.

(234) סוכה מא, סע"ב.

(235) ראה צפ"נ הפלאה בהשמטות (נד), (ג). השלמה (ג, ד). מכתבי תורה מכתב קנד. ועוד. וראה גם שיחת פורים תשח"י הערה 31 (תו"מ חכ"ב ע' 120).

(237) ראה גם "אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ס"ע סג. סה"ש תש"ט ע' 279.

(238) יהושע א, ח.

ולשער אם הוא אמנם עסוק כ"כ ע"פ תורה, שבגלל זה נפטר מחיוב לימוד התורה ברגע זה, אבל כאשר יש לו רגע פנוי, הרי הוא מחוייב בלימוד התורה ברגע זה, ובאופן ש"כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו אמרו רז"ל²³⁹ כי²⁴⁰ דבר ה' בזה וגו'²⁴¹.

ועפ"ז מובן שגם כאשר ע"פ "דת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה" הרי הוא יוצא י"ח ב"פרק אחד שחרית כו", צריך רבינו הזקן לחפש עבורו עצה, כיצד יוכל להיות מכוון לשבתו ית' במשך שאר היום כולו, כנ"ל.

לז. אך צריך להבין:

דברי רבינו הזקן "ואם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ ומחשבה טובה כו" — שייכים לענין לימוד התורה, ולא לענין נתינת הצדקה שלאח"ז.

ולכאורה ה' צריך להיות הפסק הנקודתיים לאחרי התיבות "ומחשבה טובה כו", כלומר, בין ענין לימוד התורה לענין נתינת הצדקה, ולא לפני התיבות "ואם ירחיב ה' לו עוד"?

לח. ויובן בהקדם ביאור דברי רבינו הזקן "ומחשבה טובה כו" — דלכאורה אינו מובן: מדוע חוסך רבינו הזקן ואינו כותב את המאמר בשלימותו: "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"?

והענין בזה:

המאמר²⁴² "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" הביאו רבינו הזקן בתניא עוד ב' פעמים²⁴³. ושם²⁴⁴, מבאר דיוק הלשון "מצרפה למעשה", דלכאורה, "הוה לי' למימר מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה" — כי, "מחשבה טובה" קאי על "הדחילו ורחימו שבתבונות מוחו ותעלומות לבו" ש"גבהו דרכיהם למעלה מעלה מבחי' המעשה, ואי אפשר להם להתלבש בבחי' מעשה המצוות להיות להם בחי' מוחין וחיות להעלותן לפרחא לעילא, אם לא שהקב"ה מצרפן ומחברן לבחי' המעשה", והיינו, שלולי צירוף וחיבור המחשבה טובה למעשה, ה' המעשה נחשב למעשה בלי כוונה, אלא שהקב"ה מצד חסדו מצרף ומחבר את המעשה עם הכוונה, עם היותה בהעלם בתבונות מוחו ותעלומות לבו.

ובנדו"ד, כאשר רבינו הזקן כותב בתניא פרק ד"ל, "ואם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ", ועל זה אומר "ומחשבה טובה כו" — הרי פירוש הדברים הוא שהמחשבה טובה היא שכאשר ירחיב ה' לו עוד בעתיד, אזי יוסיף אומץ בקביעת עתים לתורה, והיינו, שעדיין אין כאן הוספה בלימוד התורה בפועל (שאז הרי זה מעשה, ולא מחשבה), כי אם מחשבה טובה בלבד, ולכן לא מביא רבינו הזקן את המשך המאמר "מצרפה למעשה", שענין זה שייך, כאמור, כאשר יש גם מעשה וגם מחשבה טובה, וצריכים לצרפם ולחברם, ואילו בנדו"ד, יש רק מחשבה טובה בלבד, ללא מעשה.

ועכצ"ל, שכוונת רבינו הזקן כאן היא לענין נוסף שיש ב"מחשבה

טובה":

בסוגיית הגמרא במסכת קידושין²⁴² איתא: "מחשבה טובה מצרפה למעשה. . אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה" (מלבד מחשבת ע"ז, שמענישים גם על המחשבה).

ונמצא, שיש ב' ענינים במחשבה טובה: (א) מחשבה טובה בלבד (ללא מעשה), שמקבלים עלי' שכר כאילו עשאה (בניגוד למחשבה רעה שאין מקבלים עלי' עונש), אבל עדיין אין זו מצוה בשלימותה, מחשבה עם מעשה, אלא רק "מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", בכ"ף הדמיון בלבד, (ב) מחשבה טובה שבאה בצירוף למעשה, שאז ישנו דבר שלם — מצוה במעשה ובכוונה גם יחד.

לט. והנה, כאשר מדובר אודות ה"מחשבה טובה" ש"אם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ", הרי מובן שאין בזה הגבלות כלל, כך, שיכול לחשוב גם אודות מעמד ומצב של הרחבה בתכלית, שהקב"ה יתן לו "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"²⁴⁵, ועד לאופן שכאשר ישראל עושין רצונו של מקום, אזי "תורתם אומנתם", ואילו "מלאכתן נעשית ע"י אחרים", כדאיתא בגמרא במסכת ברכות²⁴⁶.

ונמצא, שמצד ה"מחשבה טובה" הרי הוא במעמד ומצב שנעשה מכוון לשבתו ית' במשך כל היום כולו.

ועפ"ז יובן ההפסק שע"י הנקודתיים:

לפני הנקודתיים דיבר רבינו הזקן אודות "משכן ומכוון לשבתו"

(242) קידושין מ, א.

(243) פט"ז; פמ"ד.

(244) בפט"ז.

(239) סנהדרין צט, א.

(240) שלח טו, לא.

(241) תניא פ"א.

(246) לה, ב.

(245) נוסח ברכה הג' דברה"מ"ז.